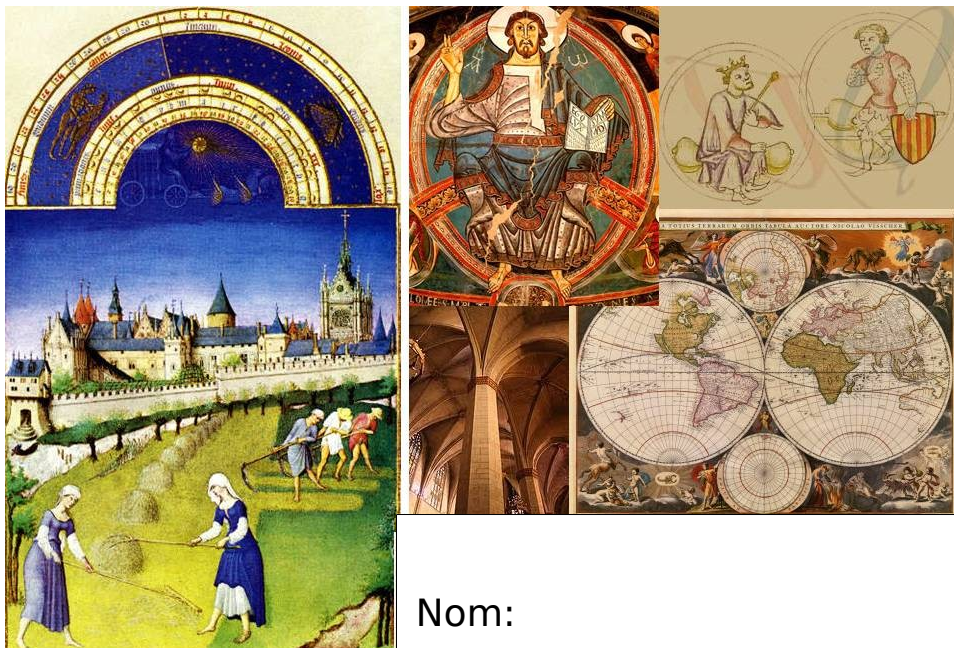

DOSSIER DE RECUPERACIÓ CIÈNCIES SOCIALS 2ⁿ ESO

Nom:

Cognoms:

Curs:

Professor/a:

INTRODUCCIÓ:

LES FONTS HISTÒRIQUES I LES ETAPES DE L'EDAT MITJANA

Entra en aquestes pàgines webs, busca les respostes i escriu amb les teves paraules les següents definicions:

<http://www.xtec.cat/~mvilar/historia/fonts/fonts.htm>

http://ca.wikipedia.org/wiki/Font_documental

- Explica què és una font històrica:
- Quins tipus de fonts hi ha? Explica-les:
- Explica què és una:
 - Font primària:
 - Font secundària:
 - Font terciària:

A quins segles pertanyen aquestes dates?

1789 d.C 623 a.C 2234 a.C

33 d.C..... 2007 d.C. 753 a.C.

1453 d.C. 1492 d.C. 1964 d.C

Per saber a quin segle correspon una dada, recorda el següent truc:

Any 42	De l'any 1 al 100	Segle I
Any 1989	19 + 1	Segle XX

Anomena en la línia del temps les etapes de l'Edat Mitjana, Quants segles va durar cada una, i els fets històrics d'inici i acabament (consulta les pàgines 4 i 5 del llibre de text de 2n d'ESO de Vicens Vives):

V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV
476:								1492:		

- Ara intenta definir què és l'edat mitjana?

1. LA FRAGMENTACIÓ DEL MÓN ANTIC

Explica la crisi i el final de l'Imperi Romà. Et pot ajudar a recordar aquest

vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=toFyxgmoO-0>

Llegeix atentament el document *Viatge al passat. En Valeri es fa pagès*, del llibre de text (pàgines 12-13) i explica en què consisteix la ruralització de l'Occident europeu al voltant del segle V.

Observa el mapa dels regnes germànics i respon: Enumera'ls, indica quin espai ocupaven i explica quan i perquè es van formar.

Digues a quin regne o imperi pertanyien aquests personatges i a quin segle els situem.

JUSTINIÀ: _____

CARLEMANY _____

Resumeix en la taula les característiques principals de l'Imperi bizantí a l'època de Justinià.

Aspectes polítics	
Aspectes econòmics	
Aspectes culturals	
Aspectes religiosos	

2. L'ISLAM I AL-ANDALUS

Relaciona amb fletxes els conceptes amb les seves definicions:

Hagib	→	Territori de la península Ibèrica sota domini musulmà.
Nassarita	→	Característic d'al-Àndalus.
Al-Àndalus	→	Referent al regne de Granada governat per la família dels Nasr.
Andalusí	→	Primer ministre.

Completa les frases amb el terme que creguis més apropiat:

Anomenem.....a la religió practicada pels musulmans.

.....és el llibre sagrat dels musulmans.

La "fugida" de....., creador de l'Islam, de..... rep el nom d'..... i va tenir lloc l'any....., en què comença l'era musulmana.

El lloc religiós de reunió dels musulmans és la.....

El cap suprem del califat era el....., cap polític i religiós de tots els musulmans.

La religió musulmana la dirigeixen els....., es a dir, directors d'oracions.

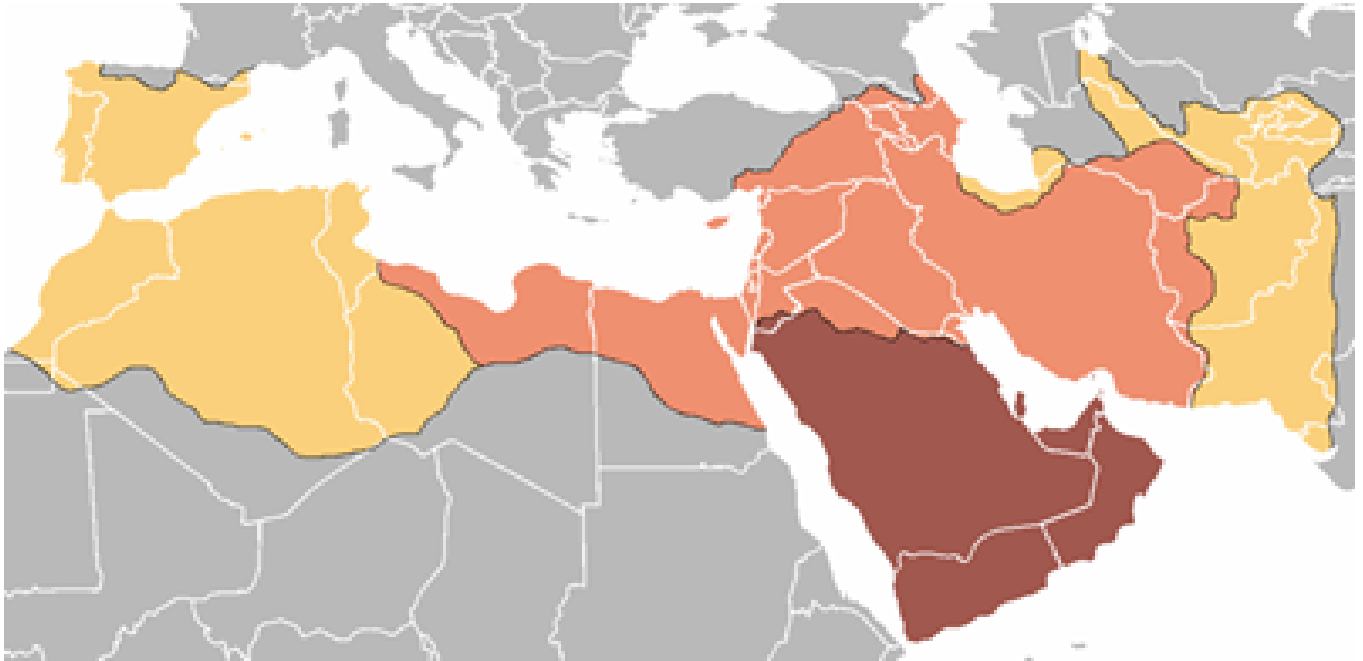
Llegeix el text amb atenció i respon:

"L'Alcorà conté les predicacions de Mahoma, reunides pels seus deixebles després de la seva mort. Està compost per articles de fe, ensenyaments morals, oracions, contes i decisions jurídiques. L'Alcorà és molt important en la vida dels àrabs, perquè, a més de ser la base de la seva religió, és la font de dret de l'Islam, ja que els jutges actuen basant-se en els seus ensenyaments. Alguns deixebles van recollir els fets de la vida de Mahoma en un altre llibre, que s'anomena **Sunna** (tradició). Però aquest segon llibre no és acceptat per tots els musulmans; els qui accepten tots dos llibres s'anomenen sunnites i els qui només accepten l'Alcorà són els xiïtes."

A) Explica quina és la importància de l'Alcorà, i digues també perquè hi ha dues grans branques musulmanes.

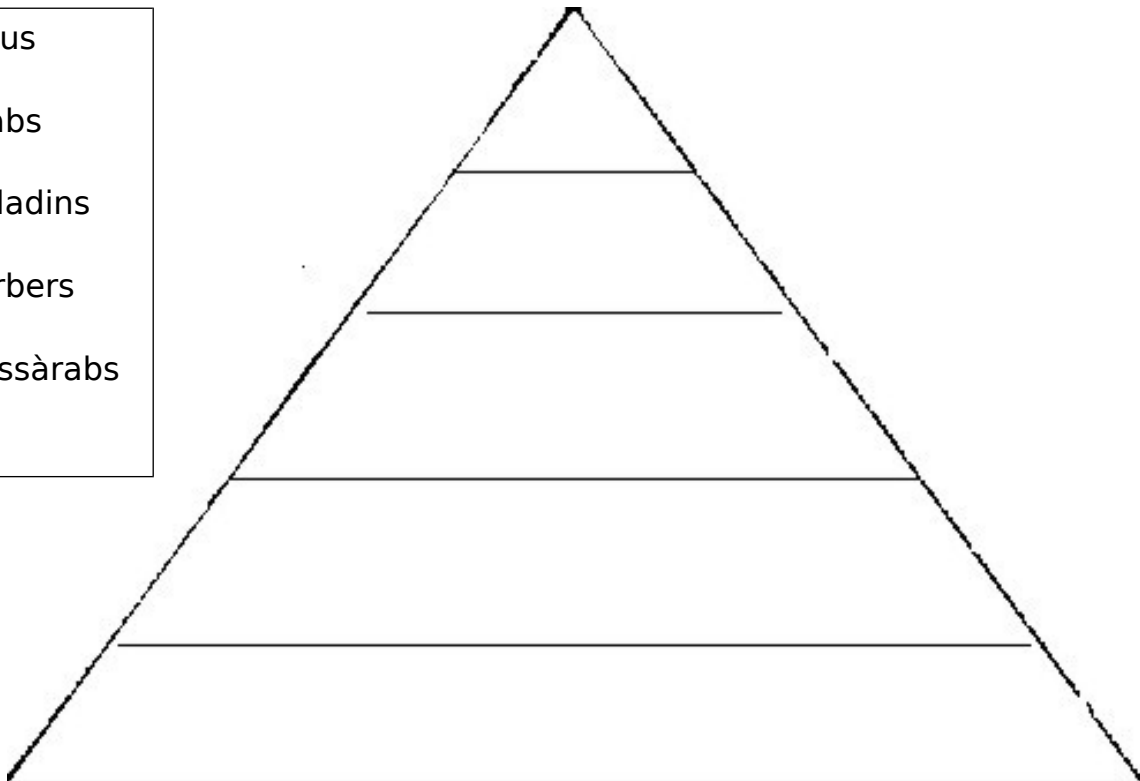
B) Indica quins són els cinc grans pilars (principals creences i deures) de l'Islam:

Fixa't en el mapa, anomena, situa i explica on va sorgir la religió dels musulmans. I per quines zones es va expandir?

Situa a la piràmide social andalusina de manera ordenada cada grup social i escriu una petita explicació de les característiques de cada grup:

- a) Jueus
- b) Àrabs
- c) Muladins
- d) Berbers
- e) Mossàrabs

La societat musulmana de "Al-Andalus": Posa V (veritat) o F (fals) segons convingui:

-La societat d'Al-Andalus estava formada per una barreja de gent de diverses races, cultures i religions.

-Alguns dels grups que existien a Al-Andalus eren els àrabs, els siris, els mossàrabs i els berbers.

-Els berbers, procedents del nord d'Àfrica, eren molt nombrosos, però no van obtenir massa beneficis de la conquesta, a diferència dels àrabs i els siris.

-Els muladíes eren els hispans convertits a l'Islam.

-Els mossàrabs eren els cristians que no van conservar la seva religió.

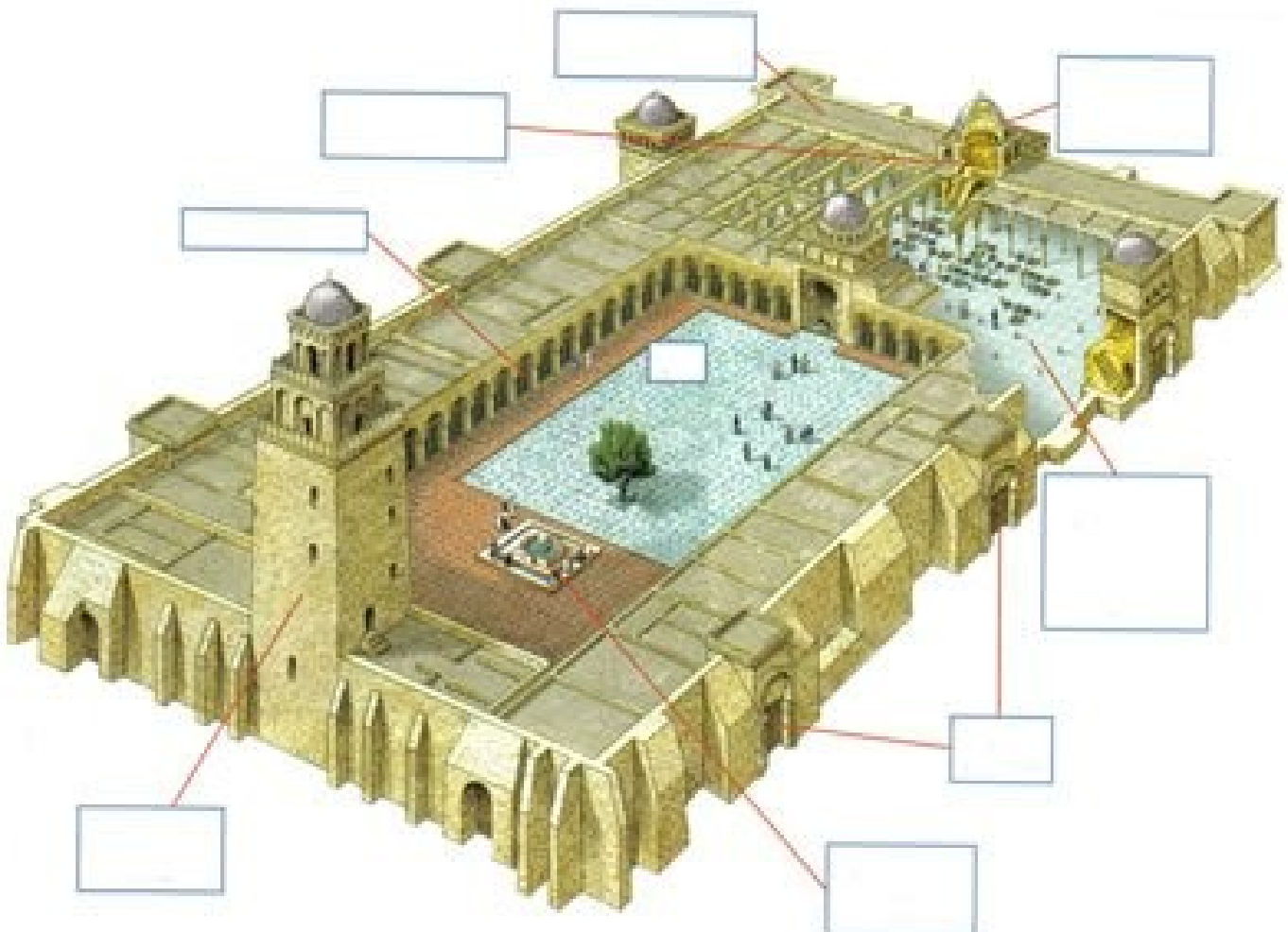
-Els jueus vivien al camp i solien ser artesans i comerciants.

-El call era el barri on solien viure els jueus i els berbers.

Anomena quatre construccions importants de l'art musulmà d'Espanya i el lloc on es troben.

Anomena al lloc que correspongui el nom de les parts més importants de la mesquita.

Completa el quadre sobre arquitectura musulmana:

Materials de construcció	Elements de suport	Cobertes	Decoració	Creació d'ambients

Completa aquest quadre sobre Al-Andalus. Extreu les dades més importants i escriu-les de manera esquemàtica. Pots consultar l'evolució d'Al-Andalus en el llibre de text (pàgines 32-34).

	Data	Fets	Art	Economia	Societat
Conquesta i emirat		711: invasió			Pluralitat ètnica i religiosa: Majoria islàmica: - Àrabs (baladins) - - Cristians (.....) Jueus Estructura social: - - -
Califat					
Regnes de taifes					
Almoràvits i almohades					
Regne nassarita					

Durant quants segles hi va haver presència de la civilització islàmica a la Península Ibèrica?

3. L'EUROPA FEUDAL

➤ El feudalisme: la política

Què és el feudalisme?

Quina diferència hi ha entre un vassall i un serf?

Quina diferència hi ha entre homenatge i investidura?

➤ El feudalisme: l'economia

Explica què era un feu, com era i com era el seu funcionament.

Quines parts es distingeixen en un feu?

Què vol dir que el feu era autosuficient?

Quina tècnica de conreu s'utilitzava, perquè?

Què és el guaret? Quina funció tenia?

Completa els noms al dibuix de les parts del feu:

(1) _____

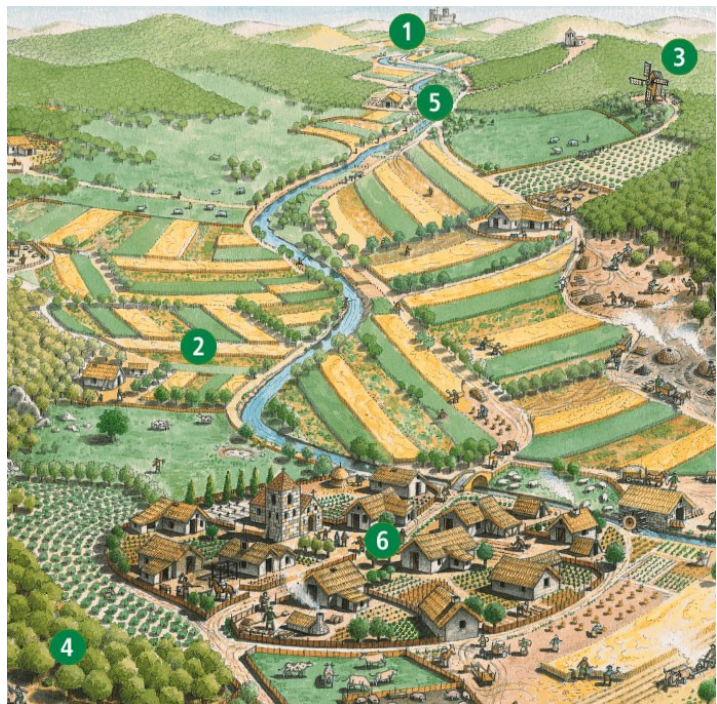
(2) _____

(3) _____

(4) _____

(5) _____

(6) _____

➤ **El feudalisme: la societat**

Els grups socials: completa aquest esquema, sobre els grups socials de l'Edat Mitjana:

Grup	
Nobles: Qui eren On vivien Com vivien Què feien	
Burgesos Qui eren On vivien Com vivien Què feien	
Artesans Qui eren On vivien Com vivien Què feien	
Camperols Qui eren On vivien Com vivien Què feien	

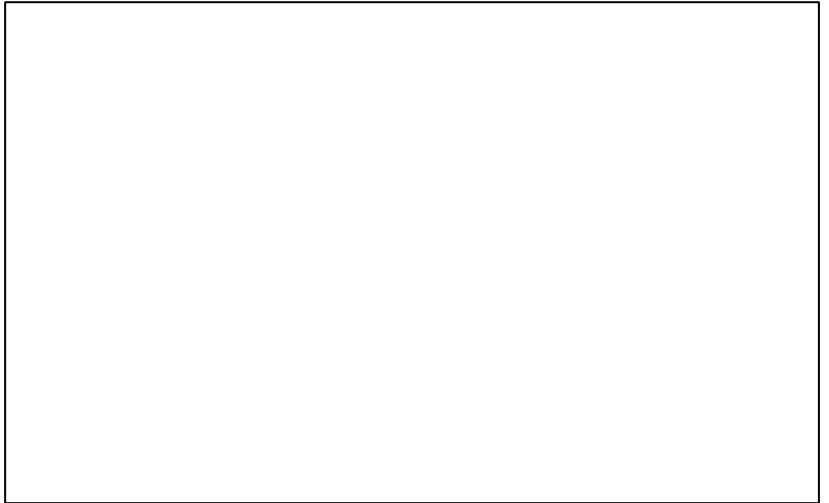
Què és un estament?

Què volem dir que un home de l'edat mitjana podia ser un privilegiat? I un no privilegiat?

Llegeix el text i explica quina era la situació de la dona.

No podien acudir soles a un judici, sinó deixar-se representar per un home, el seu mentor (si eren solteres, el pare i si eren casades, el marit). Si aquests morien, l'home més pròxim de la família paterna. I a més a més de fer-se càrrec de la representació judicial tenien dispo-sició i gaudi del seu patrimo-ni, de castigar-la, de decidir el matrimoni o de vendre-la.

Aquesta tutoria (...) va determinar un accés limitat de la dona als càrrecs públics, com a senyora feudal o reina, malgrat que n'hi va haver, així com una capacitat comercial limitada.

➤ L'organització de l'Església a l'Edat Mitjana:

“Els cristians s'agrupaven en parròquies dirigides per sacerdots (rectors). Un conjunt de parròquies formava una diòcesi, al capdavant de la qual hi havia el bisbe. Capellans, rectors i bisbes formaven el clergat secular.

Per pregar Deu en solitud, monjos i monges, sota l'autoritat d'un abat o una abadessa van fundar monestirs i se sotmetien a una regla. Formaven el clergat regular.

Tots depenien del Papa, màxima autoritat de l'Església, que era elegit i aconsellat pels cardenals. Aquesta organització és vigent encara avui dia.”

A) Fes un esquema explicatiu de l'organització de l'Església:

B) Indica quines diferències hi ha entre el clergat regular i el secular:

C) El papa tenia poder polític durant l'edat mitjana? Per què?

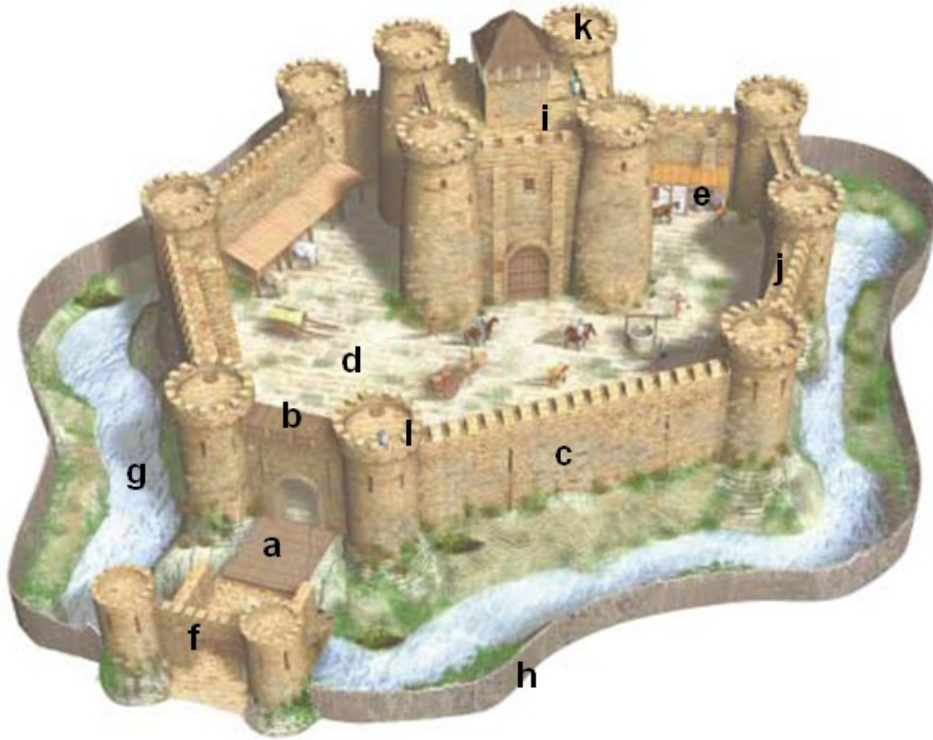
D) Explica què és, com era, qui vivia i com es vivia en un monestir.

E) Qui era l'Abad o l'Abadessa?

F) Què havien de fer els monjos segons la "regla"?

G) Els monjos i les monges eren de les poques persones que sabien llegir a l'Edat Mitjana. Quin idioma utilitzaven?

Observa el castell i col·loca correctament les seves parts: torre de l' homenatge, pati, fossat, pont llevadís, mirador, palissada, merlets, muralla, camí de ronda, ferreria, torrassa, barbacana.

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____
- f) _____
- g) _____
- h) _____
- i) _____
- j) _____
- k) _____
- l) _____

4. CATALUNYA A L'EDAT MITJANA

Defineix de la forma més precisa possible els conceptes següents:

Consell de Cent:.....

.....

.....

.....

Catalunya Vella:.....

.....

.....

.....

Remença:.....

.....

.....

.....

Casal de Barcelona:.....

.....

.....

.....

Generalitat:.....

.....

.....

.....

Què va ser i com es va formar la Marca Hispànica? Quins territoris comprenia?

Per quins motius es considera important la figura de Guifré el Pelós?

Relaciona els noms que tens a continuació amb els situats a la taula:

Casa / Il·lar habitada per una família, Últim comte / rei del Casal de Barcelona, Marca Hispànica, Unió de Catalunya i Aragó, Batalla de Muret, Conquesta de València, Mercenaris, Tribunals amb jurisdicció sobre problemes mercantils, Vaixells de gran tonatge, Organisme de govern de Catalunya.

Martí l'Humà	
Pere I	
Almogàvers	
Coca	
Focs	
Catalunya carolíngia	
Jaume I El Conqueridor	
Generalitat	
Consolats de Mar	
Ramon Berenguer IV	

Explica com es va produir la unió dinàstica entre la Corona d'Aragó i els Comtats Catalans seguint el guió següent:

1. Cronologia (any)
2. Protagonistes
3. Característiques / termes en què es realitzà la unió
4. Expansió territorial immediatament posterior

Observa el mapa i respon:

- Fes una llista del nom dels diferents territoris que composaven la Corona d'Aragó en ordre cronològic segons l'expansió cap el Mediterrani del segle XIII al XV.

- Situa al punt geogràfic corresponent els territoris d'expansió al mapa.

- Explica quines varen ser les causes de l'expansió militar i comercial de la Corona d'Aragó del segle XIII.

5. LA CULTURA I L'ART DEL ROMÀNIC I DEL GÒTIC

Defineix de la forma més precisa possible els conceptes següents:

Volta de creueria:.....

.....
.....
.....

Volta de canó:.....

.....
.....
.....

Vitrall:.....

.....
.....
.....

Retaule:.....

.....
.....
.....

Rosassa:.....

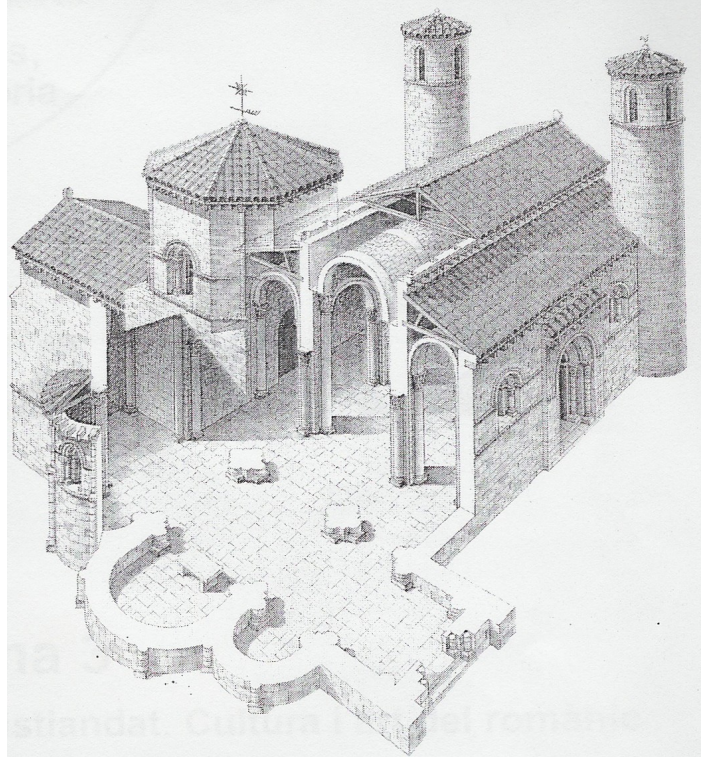
.....
.....
.....

Pantocràtor:.....

.....
.....
.....

Situa els números dels elements arquitectònics corresponents en el dibuix de l'església romànica:

- 1** Torre, **2** Creuer, **3** Nau central, **4** Cimbori, **5** Portada,
6 Arc, **7** Volta, **8** Absis, **9** Transsepte, **10** Coberta

Descriu la pintura de Sant Climent de Taüll i, a partir d'aquest exemple, enumera les característiques de la pintura romànica.

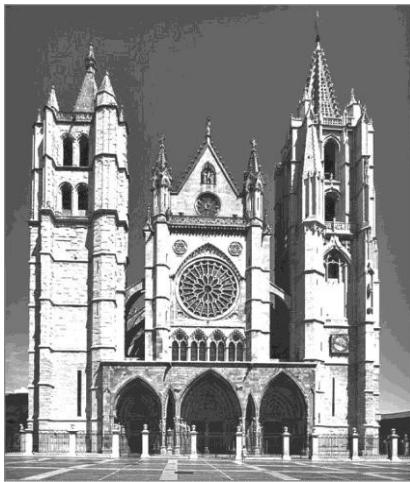

Assenyala un mínim de cinc característiques que diferencien l'arquitectura, l'escultura i la pintura romànica de la gòtica.

ROMÀNIC	GÒTIC

Identifica la catedral de la fotografia i descriu-la. A continuació, fes una llista amb les catedrals gòtiques més importants d'Espanya. Pots consultar la pàgina web següent:

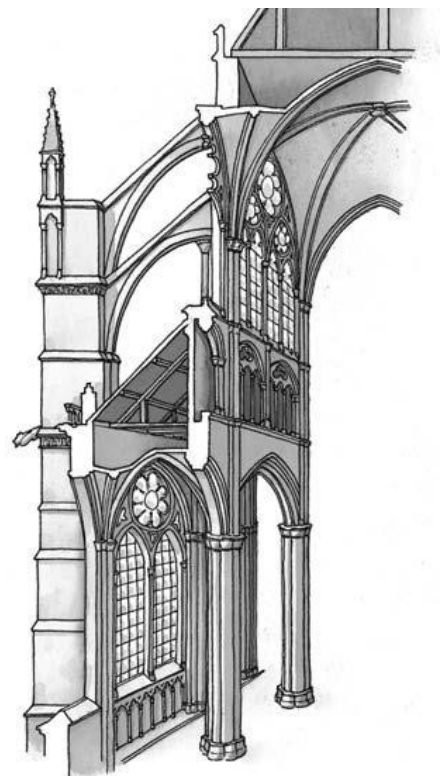
<http://www.arteguias.com/catedrales.htm>

Situa els elements arquitectònics gòtics següents al lloc corresponent:

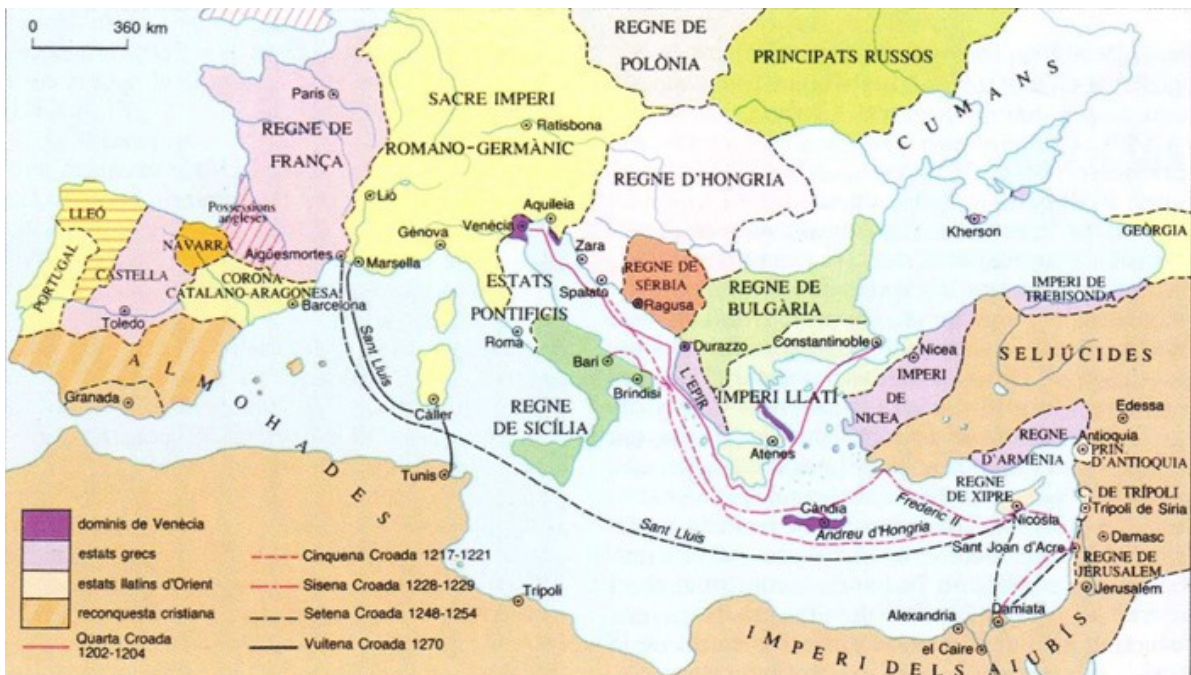
pinacle, arcbotant, contrafort, gàrgola,

arc apuntat, volta ogival.

6. LA CIUTAT MEDIEVAL

- Oberva el mapa i respon sobre l'expansió de l'Europa cristiana feudal:

Què són les croades?

Mira el mapa i digues quines croades hi apareixen i quina és la seva cronologia.

Què era un gremi a l'Edat Mitjana? Quines funcions exercia i qui en formava part?

Explica què va ser la Pesta Negra? Quan va arribar i com es va difondre per Europa? Quins efectes demogràfics va comportar?

GEOGRAFIA

7. LA POBLACIÓ

Defineix i explica breument els conceptes següents:

Densitat de població:.....

.....

.....

Natalitat:.....

.....

.....

Fecunditat:.....

.....

.....

Esperança de vida:.....

.....

.....

Creixement vegetatiu o natural:.....

.....

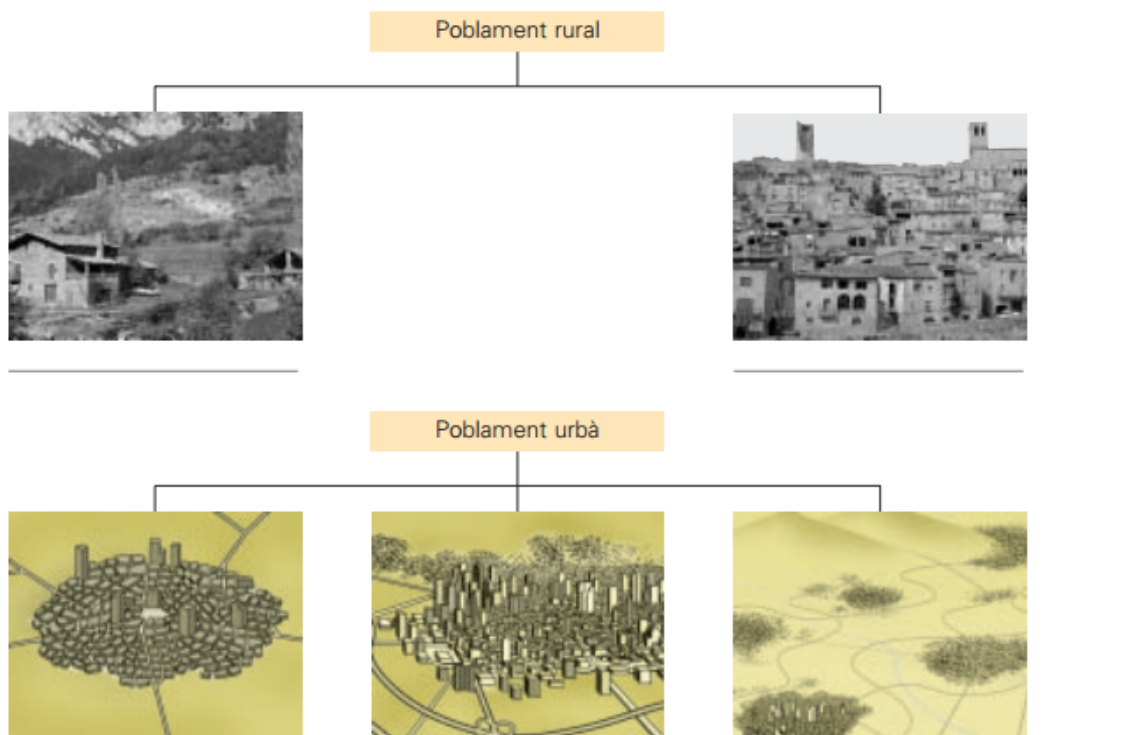
.....

Poblament:.....

.....

.....

Observa les imatges i escriu a sota de cadascuna de quin tipus de poblament es tracta.

■ **Contesta:**

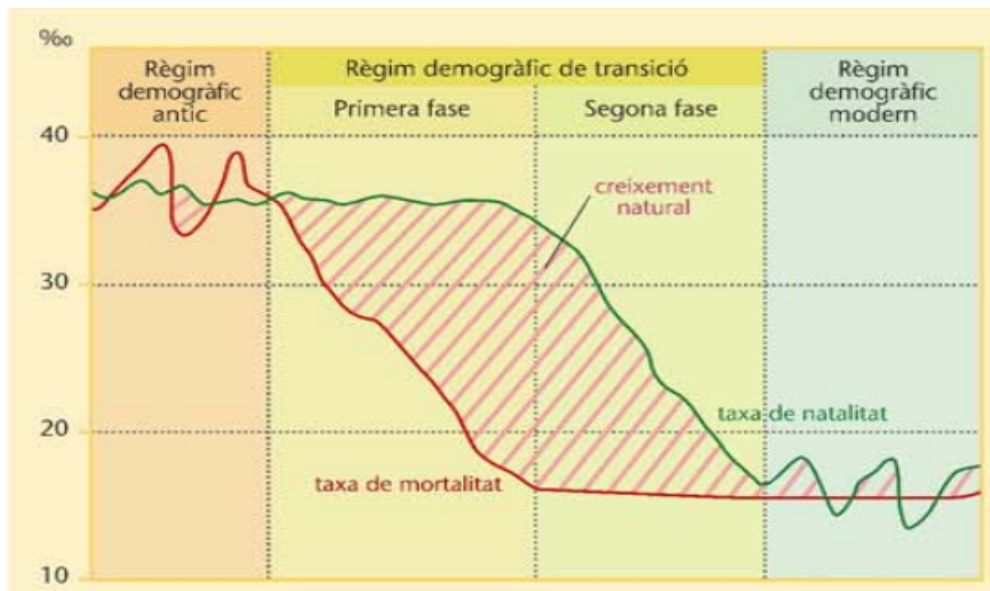
- En quin tipus de poblament vius tu? _____
- Quants habitants té la teva localitat? _____
- Es tracta, per tant, d'una ciutat, un poble o un llogaret?

- Quina ciutat gran tens a prop? _____
- Quants habitants té aquesta ciutat?

■ **Escriu quins avantatges i inconvenients té una ciutat i en un poble.**

	Avantatges	Inconvenients
ciutat		
poble		

Observa el gràfic i respon:

1. Qins són els tres models demogràfics.

2. Com es el creixement natural en els règims demogràfics antic i modern?

Exercici pràctic: A Argentona els indicadors de l'any 1998 han estat els següents:

Extensió: 25,2 km²
Habitants: 8.959
Naixements: 104
Defuncions: 67
Nombre d'immigrants: 51
Nombre d'emigrants: 7

Calcula:

- 1- Quina ha estat la seva taxa de natalitat?.....
- 2- Quina ha estat la seva taxa de mortalitat?.....
- 3- Quin ha estat el creixement natural?.....
- 4- Quin ha estat el saldo migratori, és positiu o negatiu?.....

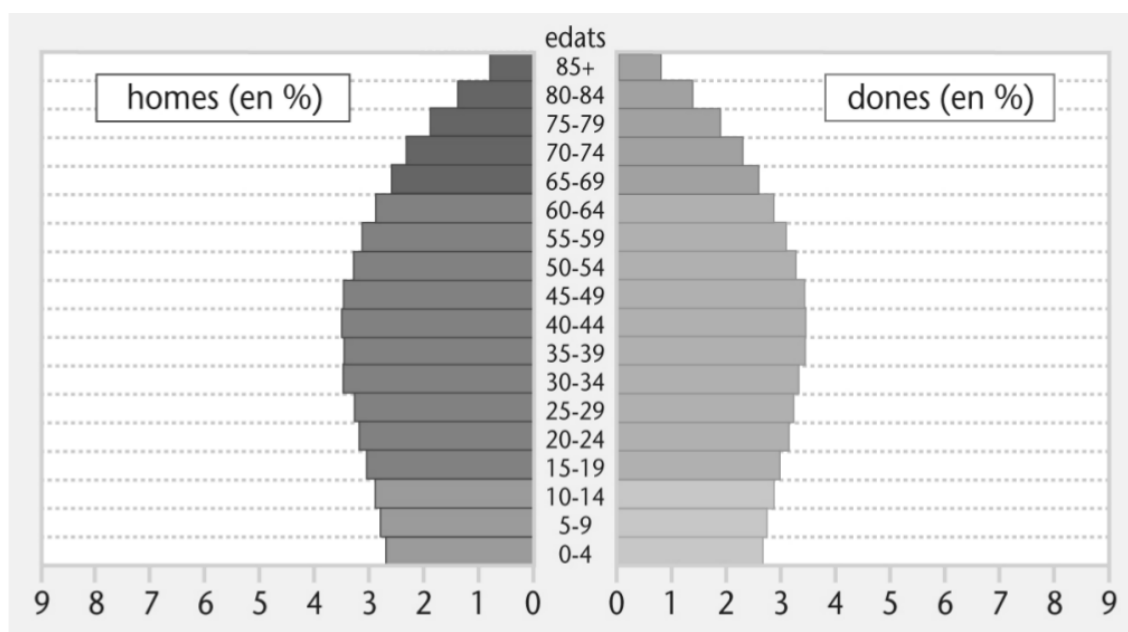
Respon el més precisament possible les qüestions següents:

Quins factors influeixen en la distribució de la població?

Explica què és el padró municipal, qui l'elabora i quines dades hi figuren.

Explica el repartiment de la població sobre la Terra. (on hi ha més i per què)

Observa la piràmide i respon:

1. Què és una piràmide de població? Per a què serveix?
2. Descriu la forma de la piràmide i explica com és la població que representa:.
3. Com és actualment la piràmide de població a Espanya? Tenint en compte aquesta dada, quin futur creus que li espera a la població espanyola? Raona la resposta.

8. LES SOCIETATS HUMANES I ELS FENÒMENS MIGRATORIS

Defineix els conceptes següents:

Migracions:.....

.....

.....

.....

Sistema polític:.....

.....

.....

.....

Cultura:.....

.....

.....

.....

Diversitat:.....

.....

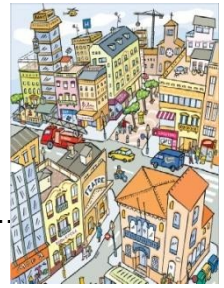
.....

.....

Quines són les tres causes principals de les migracions actuals?

9. LES CIUTATS I ELS PROCESSOS D'URBANITZACIÓ

Defineix els conceptes següents:

Ciutat:.....
.....
.....

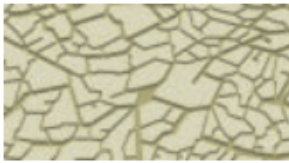
Morfologia urbana:.....
.....
.....

Àrea metropolitana:.....
.....
.....

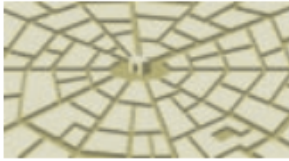
Smart cities:.....
.....
.....

Explica les quatre funcions principals d'una ciutat.

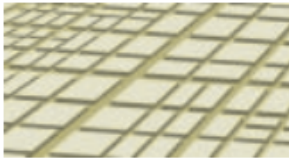
■ **Relaciona:**

Irregular

Radial

Reticular

Sectorial

Lineal

- Ciutats que han crescut en cercles o semicercles a partir d'un nucli central.

- Ciutats que s'estenen en una sola direcció al llarg d'una via important de comunicació.

- Ciutats que s'han organitzat en diversos sectors ben diferenciats i que es comuniquen entre ells per una xarxa viària.

- Ciutats, els carrers de les quals han format una xarxa regular. Els carrers en angle recte formen illes de cases.

- Ciutats que han crescut d'una manera desorganitzada i presenten un entramat irregular de carrers i carrerons.

■ **Escriu el terme corresponent a cada definició:**

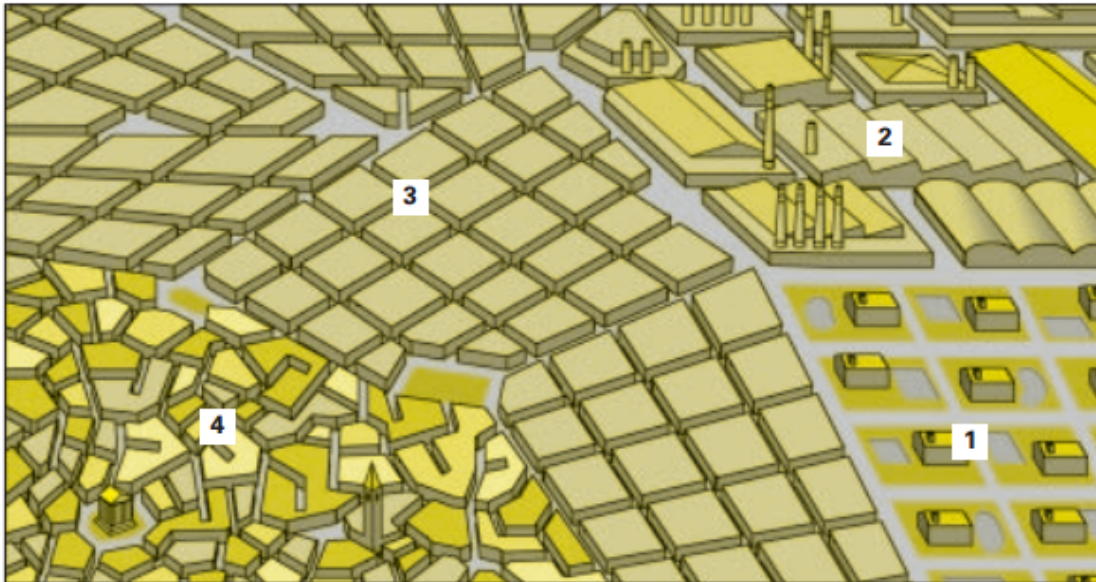
aglomeració urbana – megalòpolis

▶ _____: Zona urbana de milions d'habitants formada per una ciutat principal que ha depassat els seus límits municipals i s'ha estès pels municipis veïns.

▶ _____: Àrea urbanitzada que integra diverses aglomeracions urbanes i nombroses ciutats menors, i configura una enorme regió urbana.

Explica per quins motius et sembla que els sistemes de comunicació adquireixen una gran importància a les aglomeracions urbanes.

Observa aquest dibuix:

Escriu el número del dibuix corresponent a cada zona definida a continuació:

- Centre de la ciutat:** sol ser l'espai més antic, el seu nucli històric, on hi ha els edificis més significatius del passat.
- Zona d'expansió:** corresponent als diferents eixamples del segle XIX i XX, al voltant del nucli antic, on a més d'habitatges hi ha locals i oficines.
- Zona residencial:** de barris uniformes i sovint agrupats per classes socials.
- Sector industrial:** instal·lat per regla general a la perifèria suburbana. En aquest sector s'alternen polígons industrials amb barris de nova construcció, que absorbeixen la població immigrada.

Enumera les característiques comunes de les grans ciutats al món actual:

10. NATURA I SOCIETAT: HARMONIES, CRISIS I IMPACTES

Defineix posa'n exemples que entens per problemes mediambientals.

Identifica i explica els problemes mediambientals de les imatges següents:

1)----- ----- ----- ----- -----	2)----- ----- ----- ----- -----	3)----- ----- ----- ----- -----
4)----- ----- ----- ----- -----	5)----- ----- ----- ----- -----	6)----- ----- ----- ----- -----

Explica en què consisteix la cultura de «LES 3 R» i posa'n exemples.

**El proper curs
estudiaré més,
per així
gaudir
l'estiu**